

Tak ako patrí november v Bratislave fotografii, tak patrí fotografii aj november v Paríži

Tak ako patrí november v Bratislave fotografii, tak patrí fotografii aj november v Paríži.

Nejde „iba“ o Mesiac fotografie, ktorý sa v Paríži koná každý druhý rok, ale ide najmä o jednu z najväčších a najprestížnejších fotografických udalostí, ktoré v Európe nemajú obdobu. Paríž sa v tomto období stáva svetovým strediskom fotografického trhu!

Paris Photo 2010 mal tohto roku svoju základňu v Carrousel du Louvre, ktorý sa v dňoch od 18. 11. do 21. 11. 2010 premenil na neskutočne živé, dynamické, a zrejme najnavštevovanejšie miesto mesta!

Samotný festival sa vždy orientuje na prezentáciu veľkého množstva galérií a projektov a zároveň kvôli podpore rozmanitosti sústreďuje pozornosť na jednotlivé krajiny či regióny, ktoré sa stávajú čestnými hosťami festivalu.

Tento rok nám mala účasť galérií zo Strednej Európy pripomenúť, ako veľa dlží Paríž umelcom z regiónov, z ktorých pochádzali Brassai, Kollar, Kertész či Capa, ktorí sa preslávili najmä svojím pôsobením v tejto metropole umenia.

Stredoeurópsky Dom Fotografie mal tú česť reprezentovať Slovensko a jeho fotografickú scénu priamo v centre diania. Prof. Václav Macek, ktorý je predsedom občianskeho združenia FOTOFO, riaditeľom a hlavným organizátorom Mesiaca fotografie v Bratislave, bol pozvaný, aby spolu s riaditeľom galérie Photoport Filipom Vančom, slovenským fotografom Martinom Kollárom a mnou, kurátorkou zastupujúcou Dom fotografie, predstavil „svetu“ nielen súčasnú slovenskú fotografiu, ale aj slovenskú fotografiu z pozície vývoja a histórie a jej miesto v rámci celoeurópskeho či dokonca svetového kontextu.

Hlavným bodom programu bolo premiérové predstavenie doposiaľ najväčšieho publikačného počinu združenia FOTOFO – predstavenie

Foto: © Václav Podestat

encyklopédie Dejín fotografie 20. storočia, ktorá sa tu stretla s veľmi pozitívnym ohlasom. Táto encyklopédia je najkomplexnejším súborom textov, časových chronológií a faktov o histórii

fotografie 34 európskych krajín, na ktorej pracovalo okrem vyše štyridsiatich expertov z celej Európy niekoľko desiatok ďalších ľudí, prekladateľov, editorov, galeristov atď. Encyklopédia sa na Paris Photo stretla s veľmi pozitívnym ohlasom, čo nás teší a povzbudzuje k tomu, aby sme začali pracovať na pokračovaní plánovanej trilógie.

Slovenská fotografia si v Paríži pripísala niekoľko bodov k dobru a získala dostatok pozornosti, ktorá jej bude v budúcnosti na úžitok.

Týmto by sme sa chceli veľmi pekne poďakovať Slovenskému centru v Paríži, ktoré nám ponúklo neuveriteľne dobré a vkusne pripravené občerstvenie, a samozrejme ďakujeme všetkým, ktorí prejavili záujem o našu prezentáciu a slovenskú fotografiu.

Michaela Bosáková
kurátorka SEDF

Výstava Fotografické príbehy. 1840 – 1950

Zo zbierky Ruského štátneho archívu literatúry a umenia

Termín: 4. 11. 2010 – 5. 11. 2010

Kurátor výstavy: Evgeny Berezner, Natalia Tarasova, Irina Tchmyreva

20. ročník Mesiaca fotografie si dal za cieľ ukázať, že historické fotografie sú neodlučiteľnou súčasťou významu ich hodnoty pre vnímanie súčasnej fotografie.

Pochopenie a skúmanie historických súvislostí vývoja fotografie by malo byť predpokladom nielen pre tvorbu fotografov, ale rovnako predmetom záujmu historikov, teoretikov i ostatných milovníkov fotografie. Absenciou toho sa stáva, že súčasná fotografia začína balansovať na hranici medzi skutočným umením a tým, čo už umenie nie je, len sa tak tvári. A my už nie sme schopní to rozlišovať.

Výstava Fotografické príbehy. 1840-1950 z fondov Ruského štátneho archívu literatúry a umenia v Moskve, ktorá bola pre návštevníkov bratislavského Mesiaca fotografie vystavená v Zoya Galery vyše mesiaca, nám predostrela viac než storočné obdobie vývoja ruskej, ale v istom význame i svetovej fotografie v premenách jej žánrov, štýlov i techník. Expozícia, ktorá obsahovala viac ako 300

umeleckých diel, nebola pre bežného diváka samozrejme jednoduchou zastávkou za objavovaním rozličných podôb fotografie pri možnosti započúvania sa do jej príbehov. Náhlivý prístup zo strany návštevníka nebol azda ani ambíciou troch ruských kurátorov pri jej zostavovaní. Inštalácia výstavy v unikátnych galerijných priestoroch s dobovou atmosférou bola ideálnou voľbou organizátorov pre

Foto: © Nikolay Svishchov – Paolo

umocnenie pocitu vzájomného súzvuku prostredia, stien a fotografií. Divák, neznalý všetkých dejinných a kultúrnych súvislostí vo výše storočnom období Ruska, sa však mohol ocitnúť v miernom zmätku. Archivná zbierka fotografií totiž neobsahovala len diela svetovo známych ruských fotografov, ale ponúkala práve fotografie nepoznaných, často anonymných autorov. Neoznačila by som to ako nedostatok, ale naopak, ako prostriedok pre hlbšie skúmanie rozmanitých obrazov ruskej duše.

Významný ruský básnik Fjodor Tuščev v jednej svojej básni vyjadril veľmi výstižne, že „Rusko sa pochopíť rozumom nedá. V Rusko sa dá iba veriť.“ Neznamená to však, že uvidieť znamená uveriť. I táto expozícia rozprávala príbehy, ale až vtedy, ak sami sme sa otvorili tomuto dialógu s fotografiami. Príbehy o malebnej ruskej krajine a prírode, o hrdej i bolestnej duši ruského národa, o pompéznej aj mohutnej architektúre, o chudobe i bohatstve,

Foto: © Neznámy autor

psychológii ruského človeka až po obdobie stalinskej propagandy. Fotografie zlatého obdobia 19. storočia v snahe vyrovnaf sa abstraktnej maľbe v prechode do obdobia romantického dekadentného obrazového realizmu, avantgardné vplyvy vyústené do konštruktivistických experimentov aj v divadelnej fotografii, až po socialistický realizmus vo fotoreportážach autorov ako Max Alpert či Mark Markov-Grinberg a predvojnové snímky sovietskych lídrov na tribúne mauzólea od Jevgenija Javna.

Práve avantgardná príchuť v jednotnej súhre kompozície, hry svetla a tieňa, geometrických tvarov v spojení s výrazom krásy ľudského tela a umenia pohybu boli súčasťou hodnotných diel Nikolaja Sviščova-Paoly. Výpovedná kvalita týchto fotografií dokonca prevýšila vystavené diela svetového Rodčenkina. Absencia jeho najznámejších diel nespĺnila totiž očakávania mnohých návštevníkov. Naopak, fotografia portrétu Michaila

Kaufmana – brata Dzigu Verťova, patrila medzi najznámejšie v tejto expozícii. Jedinečné miesto patrilo El Lisitskému, ktorý svojimi experimentálnymi fotografiami predurčil ďalšie smerovanie fotografie a ovplyvnil nielen umelcov východnej a strednej Európy, ale jeho menu je pripisovaný prínos v oblasti fotografie na celom svete.

Vďaka portrétom klenotov ruskej literatúry, hudby, či baletu sa mohol divák započúvať do fotografií, ktoré vysvetľovali vzťahy, prepájali jednotlivé väzby výrazových prostriedkov, aby tak fotografia splynula v jednotný súlad s osobnosťou či osobnosťami, ktoré boli zžitie s prostredím v obraze. Na základe toho bolo možné porovnávať doterajšie vedomosti s vizuálnym vnímaním fotografie. Tak sa rozprával príbeh spisovateľov Antona Čechova či Ivana Bunina, „básnika revolúcie“ Vladimíra Majakovského či skladateľa Petra Čajkovského a ďalších významných umelcov 19. a 20. storočia. V divákovi sa inštaláciou výstavy

Foto: © Victor Koretsky

vzbudzoval dojem, akoby sa obdobie ruskej snahy o revolučný prevrat v umení, keď tvorba bola inovatívna, experimentálna, živá v štýloch i technikách, prechodom do druhej časti galérie zmenilo na strohé diktovanie propagandy „sorealistického“ režimu. Ale to sú tie príbehy. To je história vývoja ruskej fotografie, ktorá mala vplyv na tvorbu ostatných fotografov v rámci celého sveta, to sú dejiny krajiny, ktorej sa asi nedá len tak ľahko porozumieť. Táto výstava bola, až na niekoľko malých nedostatkov v podobe niekedy nesprávnych prekladov v popiskoch, jednou z najkvalitnejších a najhodnotnejších expozícií na 20. ročníku Mesiaca fotografie. Historické fotografie by nemali chýbať ani na tom nasledujúcom. Práve vtedy má súčasná fotografia jedinečnú možnosť priamo sa konfrontovať s dielami majstrov.

Ivana Pástorová

teoretička združenia fotografov PHOS

Desať fotografických udalostí roku 2010 podľa SEDF

1. Prezident Ivan Gašparovič menoval v júni 2010 fotografa Ľuba Stacha vysokoškolským profesorom
2. Vysoká škola výtvarných umení a Slovart vydali knihu V tieni tretej ríše Bohunky Koklesovej, ktorá získala aj cenu v súťaži o najkrajšiu fotografickú knihu publikovanú v krajinách strednej a východnej Európy v rokoch 2009/2010
3. 3. ročník medzinárodného festivalu fotografie Dni fotografie sa uskutočnil v dňoch 14. 5. – 31. 5. 2010 v Leviciach
4. 3. septembra 2010 sa v Centre de la Imagen v Mexico City uskutočnila vernisáž výstavy Nová slovenská fotografia (kurátori Lucia L. Fišerová, Václav Macek)
5. V Galérii Jána Koniarka v Trnave sa uskutočnila výstava Mira Švolíka Veľká žena, malý muž. Kurátor: Vladimír Beskyd
6. V októbri 2010 tri fotografické združenia udelili ocenenie Osobnosť slovenskej fotografie Igorovi Grossmannovi a Fotograf roka Jozefovi Ondzikovi
7. Galéria Photoport prezentovala svojich autorov na ParisPhoto v novembri 2010
8. V novembri sa uskutočnil 20. ročník festivalu Mesiac fotografie Bratislava
9. 5. novembra 2010 sa uskutočnila prednáška Martina Parra na Vysokej škole múzických umení v Bratislave
10. Výstava Nepokojné médium – slovenská fotografia 1990 – 2010 sa uskutočnila v Dome umenia v novembri 2010 (kurátori Lucia L. Fišerová, Anna Maximova, Václav Macek)